

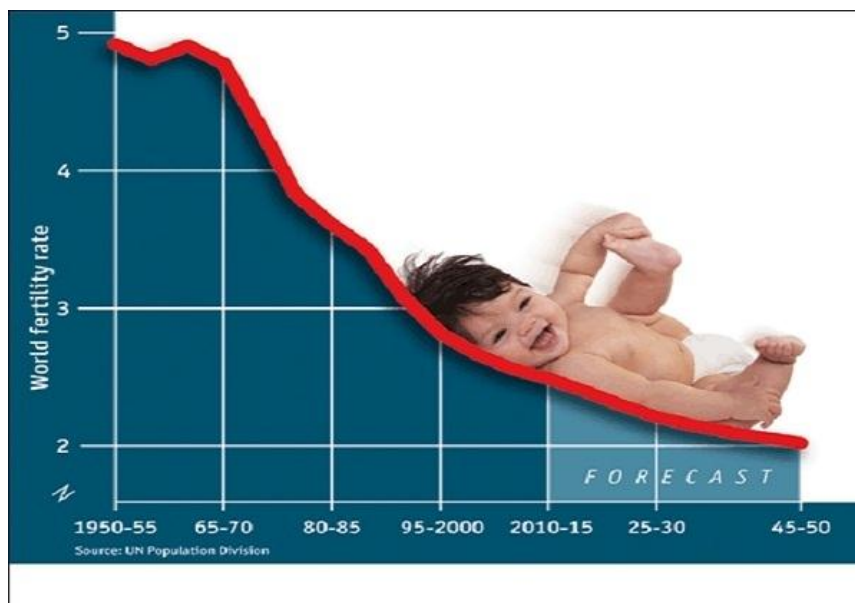
گزارش اندیشکده بلفر از تغییر الگوی جمعیتی در جهان اسلام:

ایران در صدر کشورهای مواجه با کاهش باروری

به گزارش سرویس فضای مجازی خبرگزاری فارس به نقل از سایت مشرق، اندیشکده آمریکایی بلفر در مطلبی به اتفاق خاموشی پرداخته است که در دنیای اسلام در حال وقوع است... اتفاقی که نه بهار عربی است و نه افزایش بنیادگرایی اسلامی... بلکه بنا به گفته یک جمعیت‌نگار برجسته، نرخ باروری در میان مسلمانان به شدت کاهش و "فرار از ازدواج" در میان زنان عرب و مسلمان افزایش یافته است.

کاهش باروری مسلمانان بیش از متوسط نرخ جهانی / ایران در صدر!

نیکولاس ابرشتات، از محققان انستیتو انترپرایز آمریکا، این یافته‌ها را به تازگی در دو مقاله ثبت کرده است. این مقالات تصویر متفاوتی با تصویر معمول از افزایش متداوم جمعیت در سرزمین‌های اسلامی نشان می‌دهد. البته جمعیت در این کشورها رو به افزایش است، اما با ادامه روند کنونی، این افزایش جمعیت دیری نخواهد پایید.

نمودار کاهش باروری در جهان و پیش‌بینی آن تا سال ۲۰۵۰ - منبع: سازمان ملل

عنوان نخستین مقاله ابرشتات کاهش باروری در جهان اسلام:

تغییری فاحش که در کمال تعجب کسی متوجه آن نشده است. وی با استفاده از داده‌های بدست آمده از ۴۹ کشورها و قلمروهای دارای اکثریت مسلمان دریافت که به طور میانگین نرخ باروری در سال‌های ۱۹۷۵ تا ۸۰ و ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۰، ۴۱ درصد کاهش یافته است، حال آن که کاهش نرخ بارداری در کل جهان ۳۳ درصد بوده است. ۲۲ درصد از کشورها و قلمروهای مسلمان شاهد ۵۰ درصد یا بیشتر کاهش باروری بوده‌اند. بیشترین کاهش در ایران، عمان، امارات متحده عربی، الجزیره، بنگلادش، تونس، لیبی، آلبانی، قطر و کویت و در حدود ۶۰ درصد یا بیشتر طی سه دهه گذشته بوده است.

کاهش ۷۰ درصدی نرخ باروری در ایران طی ۳۰ سال / هشدار سازمان ملل نسبت به کاهش جمعیت ایران

کاهش نرخ باروری در ایران طی ۳۰ سال گذشته حیرت‌انگیز و معادل ۷۰ درصد بوده، که به گفته ابرشتات یکی از سریع‌ترین و چشمگیرترین آمارهای کاهش باروری در تاریخ بشر بوده است. به گفته ابرشتات، تا سال ۲۰۰۰، نرخ باروری ایران به دو زایمان در هر زن کاهش یافته بود، که پایین‌تر از سطح موردنیاز برای جایگزینی جمعیت کنونی است.

در مقاله‌ای در تایمز مورخ ژوئیه ۲۰۱۲ نرخ باروری در ایران از این نیز کم‌تر عنوان شده و به هشدار سازمان ملل در گزارشی اشاره کرد. بنا بر این گزارش، جمعیت ایران در دو دهه آینده رو به کاهش می‌رود و در صورت تداوم روند کنونی، تا پایان این قرن بیش از ۵۰ درصد کاهش می‌یابد.

تهران و اصفهان در صدر کاهش نرخ باروری

به گزارش مشرق، شهرهای بزرگ جهان اسلام شاهد کاهش شدیدی بوده‌اند. ابرشتات خاطر نشان می‌کند که تنها شش ایالت در آمریکا دارای نرخ باروری کمتری نسبت به استانبول هستند. در ایران نیز، در شهرهای تهران و اصفهان، نرخ باروری نسبت به تمامی ایالات آمریکا پایین‌تر است.

عامل اقتصادی تنها دلیل کاهش باروری نیست

این محقق موسسه امریکن انترپرایز بیان می‌کند با این که افزایش درآمد و توسعه اقتصادی در کاهش باروری نقش داشته است، تنها دلیل آن نیست: کاهش باروری در نسل گذشته در کشورهای عربی نسبت به دیگر نقاط جهان سریع‌تر

بوده است. به گزارش اطلاعات‌نامه جهانی سیا، نرخ باروری در میان مسلمانان اندکی نسبت به برآورد ابرشتات بالاتر است، اما در کل به نسبت بسیاری از کشورهای آفریقایی زیرصحرایی، آمریکای لاتین و آسیای کم‌تر است.

سرایت فرهنگ غربی «زندگی مجردی» به کشورهای مسلمان

در این گزارش با اشاره به عوامل دیگری به جز عامل اقتصادی، عامل فرهنگی و رواج سبک زندگی مجردی و افزایش تمایل جوانان به «فرار از ازدواج» اشاره شده است. فرهنگی که ابتدا در سبک زندگی جوامع غربی راه پیدا کرد و پس از آن با گسترش راه‌های ارتباطی و نفوذ فرهنگی در کشورهای شرقی، اکنون این تمایل به زندگی مجردی و روابط خارج از چارچوب خانواده و ازدواج در کشورهای مسلمان نیز بسیار شایع شده است.

آن چه بر کاهش باروری مزید بر علت شده را ابرشتات فرار از ازدواج می‌خواند، که وی در مقاله‌ای که در ماه گذشته در دوحه، قطر ارائه کرد به توصیف آن پرداخت. داده‌های وی نشان می‌دهد که در بسیاری از مناطق جهان، مردان و زنان یا در سنین بالا ازدواج می‌کنند یا مجرد باقی می‌مانند. نرخ طلاق نیز، به خصوص در اروپا، به موازات درصد تولدهای خارج از زناشویی، رو به افزایش است.

حرکت شانه به شانه کشورهای مسلمان و اروپایی در کاهش ازدواج

کاهش ازدواج در اروپا امری شناخته‌شده اما همچنان چشمگیر است: نرخ ازدواج زنان در آلمان از ۰,۹۸ در سال ۱۹۶۵ به ۰,۵۹ در سال ۲۰۰۰ کاهش یافته است. این رقم در مدت مشابه در فرانسه از ۰,۹۹ به ۰,۶۱، در سوئد از ۰,۹۸ به ۰,۴۹، در انگلیس از ۱ به ۰,۵۴ کاهش یافته است.

در آسیا نیز نرخ ازدواج رو به کاهش است: در ژاپن درصد زنان بین ۳۰ تا ۳۴ ساله که هرگز ازدواج نکرده‌اند از ۷,۲ در سال ۱۹۷۰ به ۲۶,۶ در سال ۲۰۰۰ افزایش یافته است. این رقم در میانمار از ۹,۳ درصد به ۲۵,۹ درصد، در تایلند از ۸,۱ به ۱۶,۱ درصد و در کره جنوبی از ۱,۴ به ۱۰,۷ درصد افزایش یافته است.

با این که نرخ ازدواج در جهان عرب بالاتر است، آن‌ها نیز با سرعت در همین مسیر در حرکت‌اند. به گفته ابرشتات آن چه مایه شگفتی است این است که در جهان عرب فاصله گرفتن از ازدواج از بسیاری لحاظ هم‌اکنون همانند اروپای دهه ۸۰ است- و این اتفاق در حال وقوع در سطح پیشرفت به مراتب پایین‌تر از اروپا و آسیای شرقی توسعه یافته است. ابرشتات می‌گوید: اتفاق بزرگی در شرف وقوع است- و عملاً هیچ کس متوجه آن نشده است، حتی در دنیای عرب.

آینده کشورهای مسلمان: کاهش نیروی کار و افزایش جمعیت بازنشسته

این مطالعات به ما یادآوری می‌کند که گرایش‌های بزرگ جمعیت‌نگاری که به جهان شکل می‌دهند ناشناخته و اغلب مورد غفلت هستند. درست است که جهان عرب در حال حاضر شاهد افزایش شدید جمعیت جوان است، که یکی از عوامل انقلاب‌های مردمی در تونس، مصر و نقاط دیگر بوده است، اما بنا به گفته این کارشناس جمعیت و نگاهی به آمار موجود، آینده پیش‌روی نسل بعدی کاهش تعداد نیروی کار و افزایش جمعیت بازنشسته است.

ترویج سبک زندگی غربی، سختی روز افزون ازدواج در جوامع مسلمان - از جمله کشورمان - و هجوم بی‌سابقه شبکه‌های ماهواره‌ای به شیوه زندگی ایرانی - اسلامی، پدیده‌های نظیر تجرد، فرار از ازدواج، بی‌علاقگی به خانواده، روابط خارج از دایره عرف و شرع و در نهایت بحران جمعیت و خانواده را به گونه‌ای دامن زده است که صدای زنگ خطر آن به گوش مراکز و اندیشکده‌های غربی نیز رسیده است.